

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ Г О Т О В /

42-шо (3690) №,
2024 ий 18 октябрь,
кугарня

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Ача – йолташ да туньктышо

Юмо, виан курыкым, кўдыратле пушенгым, шокшо кенгеж кечым, тыматле тенгызым, мунло курымлам, арысланын шулдыржым, чытымашым ушен, ик еным ыштен. Пөръенгым! Онар гай патыр, лўддымў, чолга, пашаче, ушан ача-влак 20 октябрьште пайремыштым палемдат. Морко посёлкышто илыше В.С.Макаровланат тиде кече шнуй. Тудо 12 ий ончыч ача лийын. Кызыт кум шочшыжын, Ульянов, Матвейын, ВIKAN, пиалан илышыжлан, волгыдо ончыкылыкшылан мутым куча. Нуным снимкыште ужыда.

– Ача – йолташ. Икшыве тудлан ойгыжо, куанже нерген лўдде, возсылде каласкалышаш. Ача – ўшанле энертыш, туньктышо. Тудо эн сайжым, эн чаплыжым икшывыжлан пуаш ямде. Ава семынак йўрата, умыла, ой-карашым пуа, пашалан тунькта, – ойла Владимир Сергеевич.

Чынжымак, В.Макаров тыгай. Йўча-влак изинек ушан-шотан, илышым умылышо, пашам йўратыше кушкыт. Ачаштлан чывым, пулдырчым, кроликым ончаш полшат. Муным погаш поснак йўратат. А нуныжо лу тўсан улыт! Кудывечышке лектын, йырваш ончалын, ачаштын шўртньў кидан улмыж дене кечын кугешнен илат.

Фотом еш архив гыч налме.

Умбакыже – 3-шо лаштыкыште.

Подписке – 2025 ий

«Ямде лий» газетлан тўрлў йўным кучылтын возалташ лиш:

● почто гоч: индекс – П4696. Ак – 489 тенгеат 79 ыр (Марий Элыште);

● онлайн: тидлан rodписка.roshta.ru сайтыш пурыман але «Почта России» мобильный при-

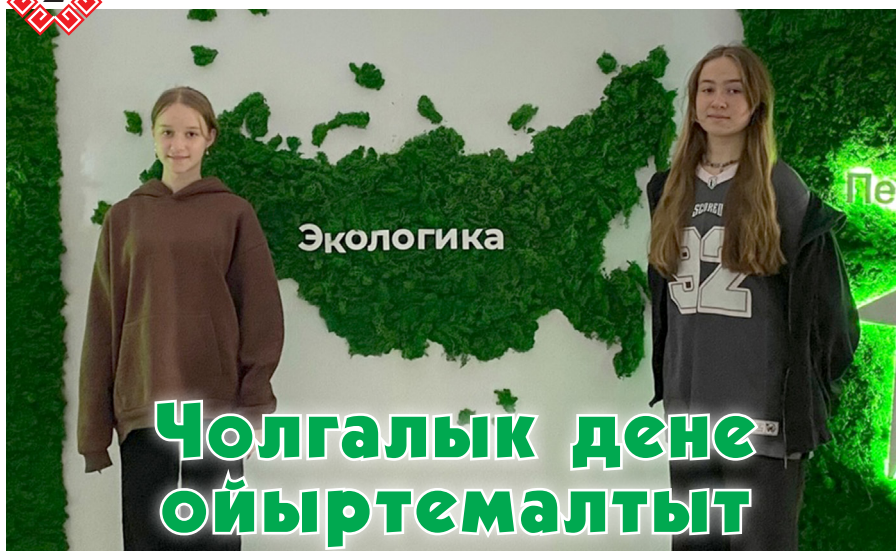
ложениям кучылтман; индекс тыгаяк.

● редакций гоч: ак – 150 тенге;
● электрон газетым налнеда гын, 89371178238 телефон номерыш 150 тенгем пыштыман да yamde_lii@mail.ru адресыш лўмнердам, электрон почто адресдам возен колтыман.

«Ямде лий» газетлан Башкортостан, Удмурт, Татарстан республиклаште илыше-влакат возалт кергыт.

Подпискым ыштыше-влак коклаште лотерей модышым эртарена. Квитанцийым але тудын копийжым редакцийышке колтыман.

Рекламе.

Российысе «Движение Первых» толкынын Марий Элысе пѳлкажын, «ГражданИн» фондын первичный отделенийжын чолга енге-влак, Йошкар-Оласе Бауман лицейын тунемшыже-шамыч Анастасия Минейчева ден Елизавета Халтурина (снимкыште) «Океан» всероссийский йоча рѳдерын «Экологика» тематике сменнышыже мастарлыкштым ончыклат да уш-акылыштым пойдарат. Владивостокишто верланыше йоча рѳдериш Российын 56 регионжо гыч ѳдыр-рвезе-влак погыне-

ныт. Нуно экологийым шымлыме проектышт дене палымым ыштат. Пѳртѳслан полшымо шотышто ой-кангашыштым темлат. Лекцийлаште налме шинчымашыштым илышыште кучылташ тунемыт.

Елизавета ешартыш тергымашым эртен да «Движение Первых» федерал медиакомандышке ушнен. Кызыт «Экологика» сменысе илыш нерген кумдан палдара.

Л.НИКОЛАЕВА.

Фотом Марий Эл Республикысе Образований да науко министерствын сайтше гыч налме.

Российысе увер

Кумылан кажне ег финанс грамотность дене шинчымашыжым терген кертеш. Всероссийский онлайн-зачѳт 29 октябрь марте шуйна. Тѳрыс уверым finzachet.ru сайтыште ончаш лиш.

14-17 ияш ѳдыр-рвезе-влак, «Шум» всероссийский молодѳжный премийыште мастарлыкдам тергыза. Тидлан медиапроектым ямдылыман. Йодмашым premiyashum.ru сайтышке 25 октябрь марте пуыман.

9-17 ияш йоча-влакым да нунын наставникыштым «Школьная классика» всероссийский проектыш ушнаш ѳжит. Шкетын але команде дене ушнаш лиш. Тѳрыс уверым будѳвдвижении. рф/projects/3113 ссылке дене ончыман.

Марий Элысе увер

Йошкар-Олаште Калык-влакын келшымаш пѳртыштышт таче, 18 октябрьыште, «Искусство быть семьѳей» ончер проектым почыныт. Тудо Еш идалыкклан пѳлеклалтын. Выставкым 17 ноябрь марте ончаш лиш.

Марий Элын кечыже вашеш 30 октябрьыште «Мый ѳѳратем родной элемым» почеламутым сылнын лудмо конкурс эртаралтеш. Йодмашым rubcolumba.ru сайтышке 27 октябрь марте колтыман.

Йошкар-Олаште 31 октябрь гыч 2 ноябрь марте XII Марий калык погын эртаралтеш. Погынын тѳн темыже – еш. Делегат-влак Российын 20 регионжо гыч толыт да 5 секцийыште пашам ышташ тѳнгалыт.

Эртыме корным палыман

Ялозанлык да перерабатывагыше промышленность паша-ен-влакын кечыштым шукерте огыл палемдышна. Кеч кызытсе у технике ден технологий пашаштым куштылемденыт гынат, нунын сомылышт эн неле да пеш кѳлешан. А кушеч чылажат тѳнгалын? Самырык тукымлан тидын нерген пален налаш поснак онгай. Теве Эгерсола школышто 4-ше классыште тунем-

ше-влак (снимкыште) Н.И.Казаков лѳмеш сылнымут да красведений тоштерышке экскурсий дене толыныт. Плуг, шогавуи, сава, сорла да шуко моло нерген мутланышна. Эртыме корным шарналтышна. Йоча-шамычын шинчашт йѳла, ум пален налаш моткоч кумылан улыт. Мыланем пеш келшышт.

Г.К.СОШИНА, тоштер вуйлатыше. Авторын фотожо.

Ача – йолташ да туныктышо

Тўналтышыже – икымше лаитыкыште.

Морко посёлкышто илыше В.С.Макаровын мастарлыкшылан өраш веле кодеш. Мом гына ыштен ок мошто?! Яллаште тыгай чыве вўтам, шке ыштыме ойыртемалтше арверлам шагалже гыдым ужат. Теве снимкыште Диана пелашыже да Матвей эргыж дене брудерым ыштат. Вес ийын чывигым шокшышто ашнаш кызытак ямдылалтыт. Ончалза, ты изи пёрт тыглай огыл. Тылеч посна йочасадлан да школлам ятыр полшен. Окнасергам сорастрарен, изи пакчалан саварым, кайык сўретан шырчык омартам, кормушкым, ечым шогалтылаш коробым да молымат ямдылен.

Паша верышкыже, Морко ЛПУМГ-ын автоматизаций да метрологический обеспечений службышкыже, тўрлө яшлыкым, полкым, сравоным сакалаш кельштарыме арверым ыштен нангаен. Ик эн кугу пашаже – йоча-влаклан модмо площадке. Тушто турник, лўнгалтыш, канат, бокс грушо улыт. Капкылым шуараш веле ит өркәне!

Кушеч тыгай мастарлык?

– Кидпашалан ачам деч тунемынам. 1990 ийлаште кевытлаште сатум пешыже налаш лийын огыл. Ачам паша деч вара мебельым ямдылен. Мый, пеленже шогылтын, эскерен, ну гыч пўчкедаш тунемынам. Бнде шкежат икшывем-влакым кидпашалан кумыландем, – ойла Владимир Сергеевич.

Макаровымт пёртымат шке чоненыт. Пёрт пелен – вўта. Суртышто паша сита. Нуно нылле наре чывым, коло утла пулдырчо ден кроликым ашнат. Кенгежлан кок гана бройлерым налыт. Нунылан кугурак тўткышым Владимир шке ойыра.

Владимир Макаров сай суртоза веле огыл, умылышо пелаш. Диана пелашыжлан кочкашат шолташ, пеледышыш вўдымат шаваш полша. Диана Владимировна ик ужалыме рўдерыште продавец-консультантлан пашам ышта.

– Кажне пёрвен пёртым чонышаш, пушенгым шындышаш, икшывым ончен куштышаш. Мый тидым чыла ыштенам. Еш улан илыже манын, тўрлө семын тыришем. Тыгай ешыште йоча пиалан кушкем, шонем, – ойла ача.

Макаровымт ешыште йоча-шамыч тўрлө могырым шуаралт кушкыт. Ульяна 2-шо номеран Морко школышто 6-шо «Б» классыште тунемеш. Тудо кушташ йөрата. Ача-аважым сай отмыкыла дене куандара. Матвей 3-шо «Б» классыште шинчымашым пога. Футболла талын модеш, писын куржалеш. Тўрлө тагасымаште вийжым терга. Вика шўжарышт йочасадышке коштеш. Изаж ден акаж деч вараш ок код. Икшыве-шамычлан ача-авашт сай пример улыт.

Тек тыгай пиалан еш-влак тўнямбалне шуырак лийыт. Пайрем дене, ача-шамыч!

Х.ТОКПУЛАТОВА.

Фотом еш архив гыч налме.

Поварын кечыже

20 октябрьыште Поварын тўнямбал кечыжым палемдат. Мыйын шонымаште, тиде ик эн кўлешан профессий. Кеч изи, кеч кугу олалаште столовый, кафе, ресторан, пиццерий-влак пашам ыштат. Тора гычак тамлын ўпшалтеш, нерым чыгылта. Эртен кайыше кажне ен тушко пураш кумылан. Омсам почмекке, шинча шарла. Тушто мо гына уке! Мыйт повар лияш шонем. Тамле сийым ямдылаш йөратем.

Юлия ЯГОДАРОВА.

Советский, Кельмаксола.

Кум чинче падыраш

Мый Шўргыял школышто тунемам. Тений парт коклашке 32 тунемше шинчын. Икымше классыш толшо йоча-влак мемнам поснак куандарат. Нуно школ пеленысе йочасадыш пырля коштыныт. Воспитатель Анжелика Витальевна лудаш да возаш туныктен. Даниэль Кугергин – пеш чолга эрге. Почеламутым сылнын лудеш. Арина Павлова – шыма да ныжыл ўдыр. Ум пален налаш тырша. Игнат Иванов марла ок мошто, но йылмым тунемаш кумылан. Нине кум йочам Светлана Васильевна Гаврилова туныкта (снимкыште). Тудо пеш сай туныктышо.

Надежда СЕРГЕЕВА.

Морко район.

Фотом школ архив гыч налме.

Ушан ой

Чыла ен писе ушан лийже.

М.ШКЕТАН.

Ваштар курык

Кенеж поро шарнымашым коден. Еш дене «Марий Чодыра» национальный паркысе Ваштар курыкыш миенна. Вершөр моткоч сылне. Кок могырышто патыр пушенге-влак гүжлен шогат. Чодыра түрлө саскалан, понгылан поян. Чыла тиде моторлыкым юзо вий перега. Марий кундемысе ойыртемалтше верлам ужашак тыршыза, йоча-влак.

Ксения ЛАСТОЧКИНА.
Медведево, Нурма.

Сылне кундем

Пырля тунемме йолташем-влак дене Виче кундемысе Чумбылат курыкыш экскурсий дене миенна (снимкыште). Корно кужу лийын гынат, йöсылыкым сененна. Тушто пүртүсшö тыгай мотор! Курыкышто марий орнамент коеш. Вес могырышто Часовой кў курыкым ужаш лиеш. Вара Вятский Швейцарийыш пуренна. Берснятский вүдшунгалтышым ужына. Тушеч вүдымат кондеман.

Мыланем экскурсий пеш келшен. Туныктышына Светлана Михайловналан кугу таум каласем. Йөн лийме семын ужын коштман, тўняумылымашым келгемдыман.

Карина ГОРДЕЕВА.
Параньга, Матародо.
Фотом еш архив гыч налме.

Йошкар сер – пүртүс поянлык

Мотор шыже кечын класс дене походыш миенна (снимкыште). Корнына Нылкудо ял да Ердүр ял воктенысе ер воктеч эртен. Пүртүсын сöраллыкшым ончен кугешненна. Кечыйолын модмыж дене пушенге, вондер-влак шöртнялгын, йошкаргын койыныт. Пич чодыра корно дене ме Йошкар сер деке миен шуынна. Курык вуйыш кўзымек, сылне вершөр торашке раш койын. Йошкар сер пүртүс памятниклан шотлалтеш. Тушто шуэн вашлиялтше кушкыл-влак шочыт, ялык-шамыч илат. Мутлан, ты кундемыште ўдырката (венерин

башмачок) кушмо нерген туныктышо деч пален налынам. Шочмо кундемысе ойыртемалтше верым ме, йоча-влак, аралаш полшышаш улына. Меат аланым шўкшак деч эрыктенна, почешна арулыкым ыштен коденна. Каныме жапнам веселан да пайдалын эртаренна. Түрлө модыш дене модынна, мотор фотосүрөтым ыштенна. Йошкар сер нерген шинчымашнам пойдаренна. Поход мыланем пеш келшен. Весканат пырля лияш кумыл уло.

Полина АЛЕКСЕЕВА.
Морко, Коркатово.
Фотом еш архив гыч налме.

Нелли ЯРОЦКАЯН сүретше.
Медведево, Руэм.

Шора энгер

Легенде

Ял деч тораште огыл Шора энгер йога. Воктеныже чодыра гүжлен шога. Ожно ты кундемыш Öрас ден Ондри толын лектыныт. Ший гай йылгыж йогышо энгерын лўмжö лийын огыл. Пöрсьен-влак лўмдаш шонен пыштеныт. Вүд воктене ятыр жап шогеныт, серыш возын, энгер толкыным колыштыныт. Сер воктен шинчышыштыла, Öрасын пылышыжлан вүдын шор-шор-шор йогымо йўкшö солнен. Шонымыжым Ондрилан каласен: «Тиде энгерлан Шора лўм келшен толеш. Колышт, кузе йога». Ондрилан Öрасын ойжо келшен. Тылеч вара калык энгерым Шора манаш тўналын.

Ангелина ДАНИЛОВА.
Морко, Унчо.

Үшанле орол

Мемнан школ кудывечыште Бандит луман пий ила. Тудо каже эрдене йоча-шамычым куанен вашлиеш (снимкыште). Ме мөнгө гыч Бандитлан кинде шултышым кондена. Тудынат кочмыжо шуэш. Ныл йолан йолташнам пеш йоратена. Бандит школ кудывечыш

ала-кушеч толын лектын. Ик йолжо окшакла, шкеже ынде шонго. Туге гынат мемнам орола. Өрдыж еным школ кудывечыш ок пурто.

Катя ЛЕВАШОВА, Ксения СЕРГЕЕВА, Мирослав ИВАНОВ.
Морко, Эгерсола.
Фотом школ архив гыч налме.

Барсик

Мемнан Барсик пийна уло. Тудлан шым ий темын. Пеш поро пий, но пылышыжым кучет але тўкалет гын, пурлын кертеш. Молан манаш гын пылышыжым ала-кушан сусыртен. Школ гыч толмеке, туддене модаш жапым ойырем. Барсик пеш куана: төрштылеш, кудалыштеш, ййрем пёрдеш. Барсикым чылан йоратена.

Сергей СЕМЁНОВ.
Морко, Коркатово.

Кок комаголя

Ашнена комаголям,
Иктым огыл, кок колям!
Лумын уло четлыкнат,
Кок пачашыште илат.

Такшым нуно пеш келшат,
Кучедалынат моштат.
Рвезе гае патыр улыт,
Шуко вий-куатыштат.

Икана уремыш луктым –
Вигак вучышт мөнгө
пур(ы)мым.

Йүштө пешак нунылан,
Чаманем комаголям.

Мөнгө пурышт – юарлат,
Тыгеракын тауштат.
Улыт пуйто мыйын еш,
Йоратемак нуным пеш.

Регина ГРИГОРЬЕВА.
2-шо номеран Морко школ.

Юзо вер

Мый 6-шо «А» классыште шинчымашым погем. Пырля тунемме йолташем-влак дене «Чудо-кони» спорт комплексыш экскурсий дене шукерте огыл миенна. Тудо Йошкар-Ола деч кандаш километр өрдыжтө, Кугу Шаплак ялыште, верланен. Мыланем комплексыште пеш чот келшен. Имне-влак ару, мотор улыт. Нуно айдеме деке тунемын шуыныт. Воктекышт лишемаш, ниялташ лиеш. Туге чучеш, пуйто имне айдемым умыла, колыштеш, вуйжым рўзалтен колта. Мый имне умбаке шинчын онченам (снимкыште). Лудыкшын чучын огыл. Вескана тушко еш дене каяш кумыл уло.

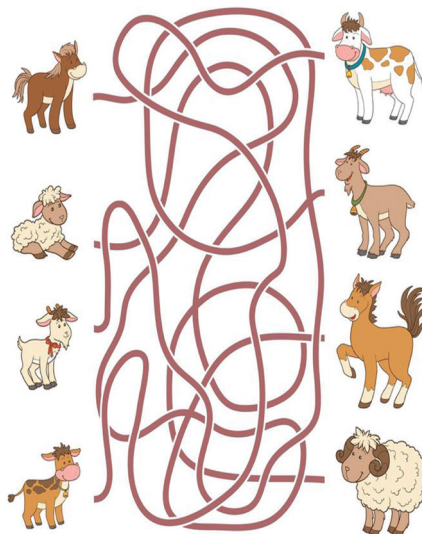
Матвей КУДРЯВЦЕВ.
Йошкар-Ола, 2-шо номеран школ.
Фотом еш архив гыч налме.

Синквейн

Пырысиге
Йытыра, изи.
Кочкеш, кудалыштеш, модеш.
Чылт изи мундыра гай.
Йолташем.

Виолетта ХЛЕБНИКОВА.
Морко, Шўргыял.

Суртвольыклан авашт деке миен шуаш полшыза.

Тушто

- Ош тўсан курык лўшкалтеш.
- Нылытше кушта, шўдө
витлыже сова.

Марий-влак тўня мучко илат. Йўдвел кундемаштат ятырын улыт. Тушко шукынжо пашам ышташ каят. Теве Ямал-Ненец автоном округысо Тазовский район Антипаюта школышто латкок марий туныктышо пашам ышта. Ёшанеда?! Чыланат Марий Элын тўрлө районжо гыч улыт. Школжымат марий ўдырамаш, Кужэнгер районнын шочшыжо Л.С.Поликарпова (снимкыште) вуйлата. Тудын дене тора кундемын ойыртемже, ненец калыкын йўлаже, школ илыш нерген мутланшына.

– Лариса Степановна, Ямал кундемыште пўртүс Марий Элысе деч чот ойыртемайтеш?

– Селаштына нимогай пушенге уке, лач вондер гына кушкеш. Арамам гына вашлият. Ир янлык-влак кокла гыч маска, меранг-шамыч илат. Пўртүс ойыртеман иканыште тунем шуаш ок лий.

– Антипаюта селаште шукынжо ненец улыт. Школыштыда ненец йоча-влак веле тунемыт але вес калык гыч лекшымат вашлияш лиеш? Шочмо йылмым тунемыт мо?

– Школ-интернатыште 518 йоча шинчымашым пога. Тышечын шўдө утла ўдыр-рвезе тундрышто илыше улыт. Нуным август мучаште вертолёт дене кондена. Ты икшыве-влак тунемме жапыште интернатыште илат. 300 утла ўдыр-рвезе верысе улыт. Йоча-влаклан шочмо йылмым туныктена. Но, чаманен каласаш логалеш, пытаргыш жапыште нуно руш йылмым келгынрак тунемаш тыршат. Шагалан шочмо йылмышт дене кутырат. Садлан школышто «Школа – центр этнокультурного воспитания и образования в сельском социуме» программе дене пашам ыштена. Тыге шуко мероприятийым ненец йылме дене эртарена. Коча-ко-

Йўдвел школышто – марий вуйлатыше

ваштын тўвыраштым, йўлаштым арален кодаш тыршена.

– Ненец калыкын ойыртемайтеш койыш-шоктышыжо могай?

– Нуно марий калык гаяк поро кумылан, шыма, кутыраш йўратыше улыт. Ненец-влак дене вашкылым писын муаш лиеш.

– Школышто, селаште, районнышто могай калык пайрем ден фестиваль-шамыч эртаралыт?

– Апрельшыте Пўчым ончышын кечыжым эртарена. Тундр гыч ача-ава-влакат, калык вургемын чиен, селаш погынен толыт. Уремыште чум-шамычым шындат. Пўчө дене тагасат, калык модыш дене модыт. Янлык шыл гыч шўрым да моло тўрлө сийым ямдылат. 10 декабрьшыте Ямал-Ненец автоном округым ыштыме кечым пайремлена. Тидлан пөлеклалтше ятыр мероприятий эртаралтеш: кугу концерт, ончер, почеламутым сылнын лудмаш конкурс да молат.

– Пайремыште калык модыш дене модыт манын каласышда. Икмынярже дене палдарыза.

– Пайрем годым пўчө дене кудалыштыт, тоям шупшыт, нарта гоч тўрштылыт, тынзяным кышкат да молат. Тыгай кечылан «Ярколава» модыш келша. Кусараш гын, «Пўчым кучымаш» лиеш.

Янлыкын вуйжым мландыш шындат. Тудын йыр онгым корат. Пўчым ончышо-влак тыртыш йыр шогалыт да онган кандырам пўчө тўкыш кышкат. Лач команде почеш веле ышташ лиеш. Көн онгыжо тўкыш чикталтеш, тудо сенгышылан шотлалтеш.

Весе – «Ертя» («Кользо-влак»). Куд-кандаш колызым ойырат. Нуно мужыр дене шогалыт. Вара, кидым кучен, кўварыш йолым ыреслен шинчит. Тынге-тунге лўнгалтен, модшо-шамыч вапш дек каят. Кө колым эн ончыч куча, тудо сенгышыш лектеш. Ты модышлан картон гыч пўчкын лукмо колым, тыгак вапшым ончылгоч ямдылыман.

– Тазовский районнышто марий-влак шукын вашлиялтыт?

– Районнышто марий-влак ятырынак улыт. Посёлкыш тўрлө паша дене мийымеке, вашла ужына. Мутлан, туныктышо-шамычлан пөлеклалтше конференцийшыте мемнан республик гыч толшо шуко ег дене вашлийына. Нунын дене кылым телефон дене кучена.

Х.АЛЕКСАНДРОВА мутланен.
Снимкыште: школ-интернатыште илыше ўдыр-влак да воспитатель М.Х.Халитова.
Фото-влакым школ архив гыч налме.

Театр вуча

Соцкыллаште репост конкурс-влак чўчкыдын эртаралтыт. Тушко мыят ушнем. Шукерте огыл пиал шыргыжалын. Куанже мыняре! М.Шкетан лўмеш Марий кугыжаныш драме театрыш «Торешвате» спектакльым ончаш ўжмаш мыланем логалын (снимкыште). Комедий илышлан келшыше. Артист-влак ончаш толшо кажне енын кумылжым савырен моштат. Тўн рольым мемнан землякна Светлана Александрова модын. Тидыже эшеат куандарен. Театрыш чўчкыдынрак кошташ кумыл лектын. Йоча-влак, театр тендамаг вуча.

Юлия ЯГОДАРОВА.
Советский, Кельмаксола.
Фотом еш архив гыч налме.

Шыже

Шыже – идалыкын эн мотор пагытше. Арам огыл Александр Сергеевич Пушкин шыжым эн чот йўратен. Тиде пагытын моторлыкшым ончен шер ок тем. А чодыраштыже могай сўрал! Лышташ-влак пушенгыла гыч

велыт: чевер, нарынче, шўртнялге. Чыштыр-чоштыр йўкым луктын, лышташ ўмбалне кошташ мыланем пеш келша. Мый шыжым йўратем.

Алина АЛЕКСАНДРОВА.
Советский, Шуарсола.

У книга

Самырык серызе Кристина Архипован «Бардаклюши знают, чем заняться» йомак-повестьше белорус йылме дене Минск олаште, «Звезда» савыктыш пўртыштў, савыкталтын. Тиражше – 1500 экземпляр. Кумдан палыме белорус писатель Алесь Карлюкевич сылнымутым кусарен. Сўретым Дарья Мосунова келыштарен. Ўмаште Кристина Архипова Тўнямбал йоча книга фестивальыште белорус икшыве-шамыч дене вашлийын. Нуным йомакысе герой-влак дене палдарен. Тунамак ўдыр-рвезе-шамыч пудыранчык-влак нерген книгаг шке шочмо йылмышт дене лудаш кумылан улмышт нерген ойленят. Ёнде шонымашышт шукталтын.

Тыгак «Пудыранчык-влак момыштышамым палат» вуймут дене «Эрвий» альманахыште савыкталтын. Тудым Светлана Сото марланден.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Историйым шергалына

1813 ий 18 октябрьыште руш армий да тудын союзникше-влак Лейпциг ола воктене «Битва народов» крдалмаште Наполеонын войскажым сененят.

1827 ий 20 октябрьыште руш флот да тудын союзникше-влак Наварин тенгыз крдалмаште турко флотым кырен шалатенят.

М.ШКЕТАН ЛЎМЕШ МАРИЙ КУГУЖАНЫШ ДРАМЕ ТЕАТР

А. Чехов

ДЯДЯ ВАНЯ

Экзистенциальный драме

30 18:00

ОКТАБРЬ

Рекламе.

12+ 78-13-78

Порылык

Марий йылмым туныктышына икана урокышто йодо: «Айдеме могай койыш-шоктышан лийшаш?» Мый изишак шоналтышым да вашештышым: «Кажне айдеме поро, сай, ача-авам пагалыше да нунылан полшышо, шонгыенгым чаманыше лийшаш. Поро енгым калык пагала. Поро айдемын йолташыже шуко. Осал койышаным вурсат веле». Тыгай вашмутемлан туныктышем мокталтыш, шыргыжале. Чонемлан сайын чучо. Йоча-влак, изинек сай пашам гына быштыза.

Константин ЭМАНОВ.
Морко, Шўргыял.

0+

Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.
Директор – Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тўн редактор – А.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1550 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тўвыра, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ, 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20-шо пўрт. Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.
Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Печатьыш пумы жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлў лийын кертят. Серыш-влак мўнггеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru (автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскерыме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404, 2023 ий 22 сентябрьыште пумы.

Александра ЧЕРЕМУШКИНА.
(1-ше номеран Морко йочаса).

Надежда ден Богдан КОМАРОВЫТ.
Советский, Кельмаксола.

Афина ГОРИНОВА.
Кужэнгер, Шорсола.

Пакча поянлык

Паренге

Паренге, палем мые,
 кыкымшо кинде.
Паренгым моткоч йоратем.
Тек лийже мемнан
 үстембалне мўгинде,
Мый кўмыжыш садак
 паренгым пыштем.

Кавун

Кавун эр кечылан вашеш
Шке тупшым савырен возеш.
Шуэш, да шыже пакчаштем
Кавунын тушыжым тамлем.

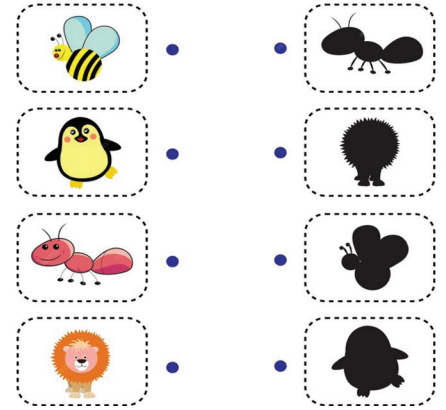
Кешыр

Тиде кочкыш пешак келшыш:
Витаминлан чот поян.
Лўмжў тудын чапле – кешыр.
Келгыш шылын, вот чоя!
Э.АНИСИМОВ.

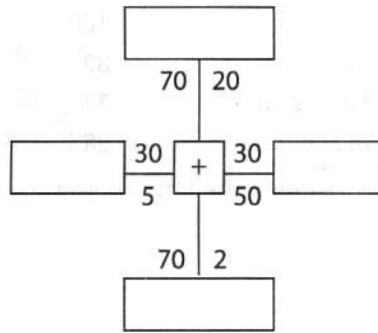
Сўретым чиялтыза.

Янлык-влакым келшыше ўмылышт дене ушыза.

Яра клетке-влакым темыза.

Чывигылан аваж деке миен шуаш полшыза.

+ ден - знак-влакым чын шындыза.

$70 \square - 20 \square = 50 = 40$	$30 \square - 20 \square = 10 = 60$	$50 \square - 50 \square = 90 = 90$
$20 \square + 80 \square = 30 = 70$	$90 \square - 50 \square = 40 = 80$	$20 \square + 20 \square = 20 = 20$
$80 \square - 70 \square = 60 = 70$	$40 \square + 10 \square = 20 = 10$	$20 \square + 30 \square = 40 = 10$